

Gorzanów

foto – Robert Duma

Gorzanów. Źródłana wieś w sercu Kotliny

**Plan Odnowy Miejscowości Gorzanów
na lata 2007 - 2016**

**GMINA BYSTRZYCA KŁODZKA
POWIAT KŁODZKO
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE**

Gorzanów 2010

Spis treści

Wstęp

Część 1

OPIS MIEJSCOWOŚCI

Podstawowa charakterystyka

Środowisko kulturowe

Dziedzictwo kulturowe i historyczne

Część 2

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI

Analiza zasobów wsi i wpływ na rozwój

Część 3

ANALIZA SWOT

PODSUMOWANIE SYTUACJI ROZWOJOWEJ

Część 4

WIZJA ROZWOJU WSI

WSTĘP DO PLANOWANIA – DIAGNOZA MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWYCH

Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców

Opis przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na rzecz Odnowy Miejscowości Gorzanów

WSTĘP

Czym jest rozwój i odnowa wsi ? To ważne pytanie, stawiane nie tylko pod kątem ubiegania się o środki finansowe, ale przede wszystkim w perspektywie planowania różnego rodzaju działań w sołectwach. Odnowa wsi to proces obejmujący bardzo wiele działań, wpływających na podwyższenie jakości życia na wsi i tożsamości mieszkańców wsi. Siłą odnowy wsi są najważniejsze wartości związane z rozwojem, historią, kulturą, tradycją – wszystkim tym, co można objąć pojęciem dziedzictwa kulturowego wsi, zarówno w aspekcie materialnym i niematerialnym. Proces ten w efekcie synergii tworzy korzystne warunki i pozytywne impulsy dla rozwoju nowych dziedzin gospodarowania. Wywołuje również osobiste zaangażowanie mieszkańców dając możliwość samorealizacji i poczucia uczestnictwa we wspólnocie i współtworzeniu. Odnowa wsi uaktywnia podstawowy zasób jakim dysponuje społeczeństwo tj. zaangażowanie ludzi, nadto mobilizuje siły i zasoby własne, wykorzystuje posiadane atuty i szanse jakie znajdują się w otoczeniu. Tym samym odnowa wsi akcentuje podstawowe znaczenie czynnika ludzkiego i czynników endogenicznych. Są to elementy rozwoju lokalnego, powszechnie uznawane za kluczowe, konieczne do uwzględnienia przy formułowaniu wszelkich strategii rozwoju. Niewątpliwie dobrymi przykładami sprawdzonych efektów tej metody są obszary Nadrenii-Palatynatu i Dolnej Austrii, a w Polsce Opolszczyzna i Górny Śląsk.

Niniejszy Plan Odnowy Wsi Gorzanów w gminie Bystrzyca Kłodzka jest dokumentem planistycznym, odzwierciedlającym pragnienia i dążenia mieszkańców Gorzanowa i przygotowany z ich udziałem. Do jego opracowania wykorzystano doświadczenia z pilotażu Starostwa Powiatu Kłodzkiego „Kłodzka Wieś – zacznijmy Od-Nowa” jak również Leader+. W trakcie jego opracowywania przeprowadzono wiele konsultacji z mieszkańcami oraz przedstawicielami samorządów.

Jedną z dróg poprawy jakości życia mieszkańców miejscowości Gorzanów może być pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej, w związku z czym mieszkańcy wsi opracowali Plan Odnowy Miejscowości.

Plan Odnowy Miejscowości ma zintegrować społeczność, pobudzić jej mieszkańców do wspólnego działania na rzecz wsi. Plan jest dokumentem strategicznym, opracowanym przy udziale mieszkańców. Określa najważniejsze działania, które sami zainteresowani uznali za istotne dla swojej miejscowości, które pomogą im rozwiązać problemy, pokonać bariery i osiągnąć stawiane przez nich cele. Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna wsi stanowi jedną z barier rozwoju obszarów wiejskich, zarówno pod względem społecznym jak i gospodarczym. Priorytetowym celem inwestycji jest poprawa warunków życia poprzez rozwój infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej i turystycznej, poprawa zagospodarowania przestrzennego wsi oraz uatrakcyjnienie obszarów wiejskich, jako miejsca zamieszkania.

Proponowane przedsięwzięcia mieszkańcy uznali za realne do zrealizowania przy ich wkładzie własnym, oraz zaangażowaniu władz samorządowych gminy Bystrzyca Kłodzka i Powiatu Kłodzkiego. Plan Odnowy Wsi Gorzanów powstał w wyniku dyskusji na zebraniach wiejskich, po konsultacji wszystkich gremiów gorzanowskich.

Odnowa i rozwój wsi, w przypadku Gorzanowa (gmina Bystrzyca Kłodzka) będzie polegać w pierwszym etapie na realizacji następującego głównego zadania:

- Budowa boiska sportowego w Gorzanowie.

Gmina Bystrzyca Kłodzka stara się o dofinansowanie w/w zadań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013), działania Osi 3 – „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”, działanie 3.4. „Odnowa i rozwój wsi”.

Pozostałe zadania, które zostały ujęte w Planie Odnowy Miejscowości zostały zaplanowane na następne lata i będą finansowane z budżetu gminy oraz innych źródeł w ramach pozyskanych środków finansowych. Zadania do realizacji w następnym etapie są ujęte według stopnia priorytetu.

Opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, której Plan dotyczy, jej historię, analizę zasobów, analizę SWOT – określenie słabych i mocnych stron wsi, kierunki rozwoju, a także planowane do realizacji przedsięwzięcia w 10-letnim okresie wraz z szacunkowymi kosztami oraz harmonogram działań.

Plan Odnowy Wsi Gorzanów, będzie nierozzerwalnym załącznikiem do wniosku o wsparcie finansowe. Jest planem otwartym, który w zależności od potrzeb i uwarunkowań będzie mógł być aktualizowany. Taka sytuacja daje możliwość dopisywania zadań oraz zamiany kolejności zadań projektowanych do realizacji w zależności od możliwości pozyskiwania środków finansowym z Unii Europejskiej, czy z budżetu państwa.

Bezpośrednio nad kształtem niniejszego dokumentu pracowali:

Towarzystwo Miłośników Gorzanowa:	Robert Duma, Anna Biernat, Rafał Bernacki
Rada Sołecka:	Jolanta Terlecka , Bogusław Dereń
Szkoła Podstawowa:	Krystyna Mokrzycka, Ewa Bielska
Ludowy Klub Sportowy „Zamek”:	Andrzej Matusik, Marek Biernat
Ochotnicza Straż Pożarna:	Edward Konopacki, Andrzej Adamowicz
Koło Gospodyń Wiejskich:	Piątkiewicz Wiesława, Kazimiera Dereń
Zespół ludowy „ Cyraneczki „ :	Małgorzata Adamowicz, Krystyna Zielińska
Rada Parafialna:	Marek Zieliński, Rafał Bernacki
Współpraca:	
Katarzyna Chabło (Biblioteka Publiczna Gm.Bystrzyca Kłodzka)	
Ks. Jan Fecko – proboszcz parafii Gorzanów	

Koordinacja: Robert Duma (prezes Towarzystwa Miłośników Gorzanowa)

Część 1

OPIS MIEJSCOWOŚCI

Podstawowa charakterystyka

Do połowy XVIII wieku wieś w hrabstwie Kłodzkim. Od 1945 roku wieś gminna w powiecie bystrzyckim, do 1973 wieś gromadzka w powiecie bystrzyckim, do 1975 gmina w województwie wałbrzyskim, a od 1990 w gminie Bystrzyca Kłodzka w województwie wałbrzyskim. Po reformie samorządowej w 1999r. w powiecie kłodzkim i województwie dolnośląskim. Miejscowość powstała prawdopodobnie na przełomie XIII/XIV wieku. Pierwsza wzmianka pochodzi z roku 1341. Od 1670 r. aż do 1930 r. była w posiadaniu austriackiego rodu von Herberstein.

Pałac w Gorzanowie

fot. Robert Duma

Jedna z najładniejszych i najciekawszych miejscowości w Gminie Bystrzyca Kłodzka, leżąca nad Nysą Kłodzką. Stanowi niemal geograficzne centrum Ziemi Kłodzkiej. Gorzanów znany jest już od wczesnego średniowiecza. Ceniony był od dawna jako miejscowość o wybitnych walorach rekreacyjno-wypoczynkowych, a od ponad 100-lat do jej popularności przyczyniło się odkrycie w 2-giej połowie XIX w. miejscowych źródeł mineralnych. W 1895 roku czynna była już rozlewnia wody mineralnej, eksploatująca źródło „Weberquell” prod. ok. 300 tys. butelek wody rocznie. Piękna, dawniej zalesiona okolica wzbudzała zainteresowanie mieszkańców pobliskich miast

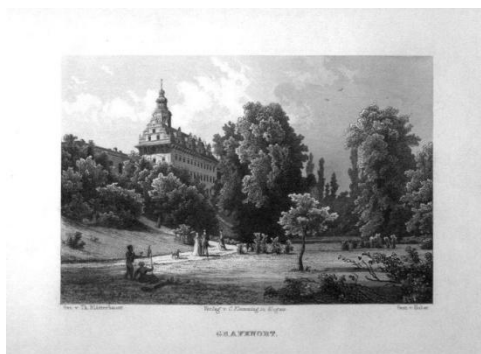
Kościół św. Marii Magdaleny fot. Robert Duma

szukających spokoju i wytchnienia wśród cienistych lasów i u brzegów Nysy Kłodzkiej. W niezwykle bogatym w zabytki Gorzanowie góruje nad miejscowością kościół parafialny pod wezwaniem Św. Marii Magdaleny, który przetrwał w stanie dobrze świadczącym o jego gospodarzach. Imponująca wieża kościelna była jako pierwsza, podświetlana na Ziemi Kłodzkiej. Miejscowość jest wymieniana źródłowo, po raz pierwszy w roku 1341 jako Arnoldisdorf później Arnsdorf lub Arnoldi Villa . W 1670 roku otrzymała nazwę **Grafenort**, a po 1945 roku **Gorzanów**. Miejscowość nie stanowiła majątku królewskiego tzw. królewszczyny, lecz w bliżej nieokreślonym czasie wczesnego średniowiecza stała się własnością prywatną. Należała m.in. do dwóch znanych rodów Muszyn i Raczyn, lecz po wojnie 30-sto letniej dobra te zostały skonfiskowane za sprzyjanie czeskiej rebelii. Wtedy to dobra te wraz z zamkiem przechodzą na krótko w posiadanie biskupa wrocławskiego Karola, będącego arcyksięciem austriackim , który jednak sprzedaje majątek Johanowi Arbogastowi von Annenberg za magiczną sumę 52.525 Talarów.

Dwór Raczyn

Archiwum TMG

Widok na pałac i park – 1887 r

W 1636 roku nowy właściciel otrzymuje tytuł (starosty Hrabstwa Kłodzkiego). Po śmierci Annenberga, jego córka i dziedziczka Maria Maximiliana, poślubiła Johanna Fridricha von Herbestein, który pochodził ze styryjskiej rodziny szlacheckiej od dawna związanej z Habsburgami (jeden z jej członków był znanym dyplomatą w XVI w. posłował do Moskwy i napisał relację z tej podróży). Od momentu przejęcia zamku i dóbr gorzanowskich przez Herbersteinów, rozpoczęła się niemal 300-letnia obecność tego rodu w Gorzanowie, która zaznaczyła się nawet w nazwie miejscowości (Grafenort - hrabiowska miejscowość). Niewiele brakowało do uzyskania praw miejskich przez Gorza-

nów, o co hrabia zabiegał na dworze cesarskim. Jednak ostry sprzeciw pobliskiego miasta Bystrzyca Kłodzka jak i innych okolicznych miast uniemożliwił uzyskanie owych praw. Zaslugą hrabiego było również założenie pierwszego na Ziemi Kłodzkiej, a może i najstarszego, regularnego na Śląsku ogrodu pałacowego wraz z jego architektoniczną osobliwością - Rotundą (pawilon ogrodowy wzorowany na budowli z Schonbrunn pod Wiedniem). Należy również przyznać, że był to człowiek pobożny, ufundował nawet w lesie koło Gorzanowa kaplicę św. Antoniego, która stała się z czasem miejscem pielgrzymek i wita turystów, aż po dzień dzisiejszy, wraz z figurami i kapliczkami przydrożnymi, których tutaj nie brakuje. Rządy hrabiego okazały się jednak ciężkie dla ludności poddańczej, która w XVII stuleciu podjęła bunt. Jak się później okazało, był to najpoważniejszy bunt chłopski w dziejach Hrabstwa Kłodzkiego.

Rotunda Archiwum TMG widok na pałac – 1830 r

Na początku XIX w. dzięki pasji hrabiego Hieronima von Herbersteina został powołany do życia teatr dworski w Gorzanowie. Działał stale przez 8 miesięcy w roku (od września do maja) dając trzy przedstawienia tygodniowo. Repertuar był bogaty, grano sztuki: Szekspira, Goethego, Schillera, wystawiano dramaty, widowiska muzyczne, z czasem nawet i małe opery. Dyrektorem artystycznym przez szereg lat był znany poeta, dramatopisarz, artysta, reżyser i polonofil Karol von Holtei. W swoich dziełach pozostawił trwały ślad rozlicznych związków z Gorzanowem, jego mieszkańcami i tu-tejszą przyrodą. Teatr działał do śmierci hr. J.H. von Herbersteina (1847r.), ale jego sława przetrwała znacznie dłużej. Pod koniec XIX w. Gorzanów stawał się coraz bardziej znanym letniskiem. W latach 20-tych nowego wieku w Gorzanowie odbywały się „Misteria Pasyjne”. Było to wielkie przedsięwzięcie (widownia czyli park zamkowy mogła pomieścić 5 tys. osób, a w scenach masowych brało udział 150 aktorów i statystów. Przedstawienia te stały się wielką atrakcją i ściągaly do Gorzanowa licznych pielgrzymów jak i turystów. Od 1930r. zespół zamkowy przeszedł pod zarząd miasta Bystrzycy Kłodzkiej.

Gorzanów był już wówczas popularnym, dobrze zagospodarowanym letniskiem, cieszącym się - od z górą stu lat - opinią najpiękniejszej wsi Ziemi Kłodzkiej. W czasie II wojny światowej Gorzanów nie ucierpiał, gdyż na terenie Ziemi Kłodzkiej nie było prowadzonych działań wojennych. Jednak ludność cywilna musiała przejść tzw. „akcję przesiedleńczą” w myśl podjętych „traktatów”. Zarówno Polacy wypędzeni przez Rosjan jak i Niemcy, zmuszeni byli do opuszczenia swoich domów i stron rodzinnych. Gorzanów leży przy trasie międzynarodowej na Wiedeń i Pragę, 9 km. od Kłodzka i 7 km. od Bystrzycy Kłodzkiej.

Obecnie liczy około 1000 mieszkańców. Ludność utrzymuje się głównie z pracy w zakładach miejscowych (zwłaszcza rozlewni wód mineralnych). Na terenie Gorzanowa istnieją trzy zakłady produkujące wodę mineralną, sieć sklepów, Szkoła Podstawowa, Ośrodek Zdrowia i Poczta-istniały do niedawna, Stacja Kolejowa (działająca od końca XIX w.), Biblioteka Publiczna, Kawiarnia, Młyn. W centrum znajduje się dawny park pałacowy o powierzchni 6,5 ha., w którym rosną stare okazy drzew rodzimych i egzotycznych (niektóre mają ponad 300 lat). Z okolicznych dróg roztaczają się piękne widoki na góry Bystrzyckie i Masyw Śnieżnika. W 1999r. na dziedzińcu zamkowym jak i w miejscowym kościele odbyły się koncerty muzyki dawnej w ramach I Ogólnopolskiego Festiwalu Kameralistyki Młodych. Natomiast w roku 2000 powołane do życia zostało Towarzystwo Miłośników Gorzanowa. Tak więc mieszkańcy pragną przywrócić dawny blask miejscowości, wykorzystać spory

potencjał zabytkowy, kulturowy i rozwojowy na bazie m.in. dobrodziejstw gorzanowskich wód produkowanych tutaj od 1892 roku !

Walory krajobrazu

Duża i długa wieś (ok. 5km długości), wielodrożnicowa. Leży na wysokości **310-325m** n.p.m. w północnej części Rowu Górnej Nysy, na pograniczu Wysoczyzny Łomnicy i Obniżenia Bystrzycy Kłodzkiej. Graniczy na północy z Krosnowicami, na południu bezpośrednio z Zabłociem, od północnego wschodu z pasmem Krowiarek, z Wapniarką i Dębową Górą, w Masywie Śnieżnika. Od wschodu rozpościerają się tereny równinne, na których znajdują się rozległe użytki rolne. Powierzchnia wsi: **1.598ha**, w tym 1.305ha to użytki rolne zawierające 123ha lasów. Wędrując w okolicy Gorzanowa można zobaczyć dużo ciekawych i różnorodnych środowisk roślinnych. W okolicach Gorzanowa często spotkać można zwierzęta leśne: sarny, dziki, lisy, zające, jeże, łasice i wiewiórki. Z ptaków drapieżnych jastrzębia. Na uwagę zasługuje również ciekawa fauna i flora wykształcona na niedalekiej Wapniarce. W runie leśnym występuje zawilec wielokwiatowy. W nieczynnym kamieniołomie żyje ślimak świdrzyk ozdobny (*Charpentieria ornata* -najliczniejsze stanowisko w Sudetach), a także występujący jedynie tutaj krocionóg endemiczny. Z innych rzadkich gatunków występują lilia złotogłów (*Lilium martagon*) i dziewięciśł bezłodygłowy (*Carlina acaulis* L.). Niższe partie Gorzanowa to głównie malownicze łąki i pola uprawne.

pałac na tle Gór Bystrzyckich – foto Robert Duma

Wody powierzchniowe

Przez wieś przepływa rzeka Nysa Kłodzka. Od wielu lat stanowi bardzo poważny problem dla mieszkańców. Ze względu na wieloletnie zaniedbania techniczne rzeki wylewają i podtapiają zabudowania i uprawy.

Gorzanów-powódź 1997 foto - Paweł Wiącek

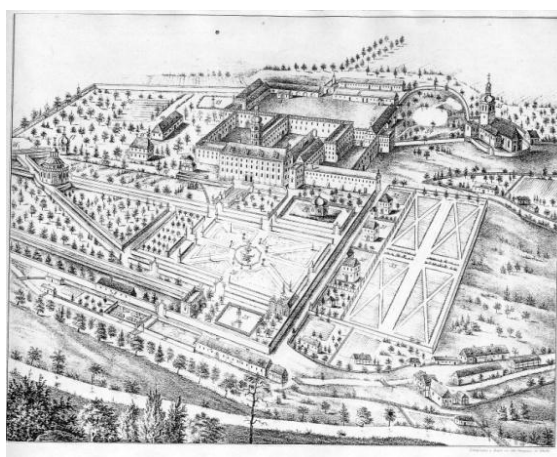
Gleby

Gleby powstały w wyniku wietrzenia i wypłukiwania tworów skalnych tj. gnejsów, piaskowców, margli i ilów. Najliczniej występują tu gleby brunatne kwaśne, brunatne bielcowe i bielcowe właściwe.

Środowisko kulturowe

Cenniejsze zabytki

- zespół zamkowy z [1570](#), przebudowywany po r. [1640](#) oraz w latach [1653-1657](#) wg projektu [Lorenza Nicelliego](#) i [Andrei Carovego](#), w skład którego wchodzi: zamek, zabudowania gospodarcze, park, oficyna przy ul. Podzamcze 7/8, ściana kurtynowa południowa, oficyna mieszkalno-gospodarcza, ściana kurtynowa zachodnia, oficyna-browar przy ul. Podzamcze 12 i ściana kurtynowa północna; monumentalny kompleks o charakterze rezydencjonalno-obronnym, utrzymany w stylu renesansu południowoniemieckiego, stanowi jeden z najcenniejszych obiektów tego typu w całej Polsce południowo-zachodniej; od [1945](#) r. we władzach polskich, został opuszczony w l. 60 [XX wieku](#) i stale popada w ruinę;

widok z 1738 r

- zabytkowy kościół [parafialny pw. św. Marii Magdaleny](#). Pierwsze wzmianki o grodzie warownym i kościele pochodzą z II poł. [XIV w.](#) Do [1546](#) współwłaścicielami Gorzanowa były rodziny Raczynów i Muszynów. W 1657, za sprawą rodziny ówczesnego właściciela wsi, hrabiego Jana Fryderyka Herbersteina przebudowano w nowym [stylu renesansowym](#), zaprojektowany przez [Lorenza Nicelliego](#) i [Andrei Carovego](#); ze starego kościoła zachowano [gotyckie prezbiterium](#). W [1658](#) bp von Hornau konsekrował nową świątynię, która była jeszcze przebudowywana w [XVIII w.](#) w [stylu barokowym](#). Kościół jest [orientowany](#), [jednonawowy](#), posiada [wieżę](#) a [ołtarz](#) główny, datowany w przybliżeniu na [1770](#) r., został prawdopodobnie wykonany przez [Michała Ignacego Klahra](#).

Inne zabytkowe obiekty należące do zespołu kościoła to pochodzące z XVIII w.:

- kaplica pw. Pana Jezusa,
- kaplica cmentarna "Memento mori",
- kaplica pw. [św. Barbary](#) i ogrodzenie z bramami.

Pozostałe ważniejsze zabytki Gorzanowa to:

- kaplica odpustowa pw. [św. Antoniego Padewskiego](#) zbudowana w 1650 r pod Górą Dębową;

Kaplica św. Antoniego

Figura św. Onufrego

Pieta wotywna

foto – Robert Duma

- dwór RACZYN przy ul. Polnej 9 z XV w.
- dwór MUSZYN przy ul. Bystrzyckiej 8 z XV w.
- dom przy ul. Bystrzyckiej 1 z poł. XVIII w., przebudowany w XIX w ;
- XVIII-wieczny dom przy ul. Kłodzkiej 1
- Inne zabytkowe domy i budynki

WDK – Pl. Wolności 1

dotychczasowa siedziba TMG

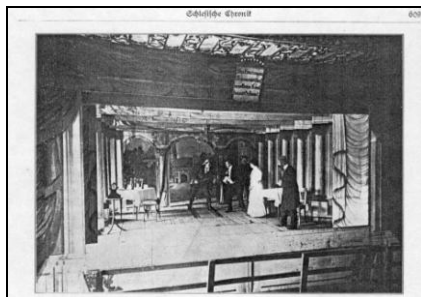

Młyn – Pl. Wolności 3

Dziedzictwo kulturowe i historyczne

Teatr dworski

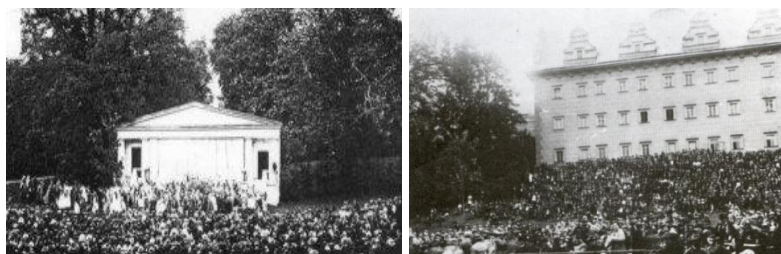
Pałac w Gorzanowie zasłynął również jako ośrodek życia kulturalnego. Na początku XIX w. dzięki pasji hrabiego Hieronima von Herbersteina został powołany do życia teatr dworski w Gorzanowie. Działał stale przez 8 miesięcy w roku (od września do maja) dając trzy przedstawienia tygodniowo. Repertuar był bogaty, grano sztuki: Szekspira, Goethego, Schillera, wystawiano dramaty, widowiska muzyczne, z czasem nawet i małe opery. Dyrektorem artystycznym przez szereg lat był znany poeta, dramaturg, artysta, reżyser i polonofil Karol von Holtei. W swoich dziełach pozostawił trwały ślad rozlicznych związków z Gorzanowem, jego mieszkańcami i tutejszą przyrodą. Teatr działał do śmierci hr. J.H. von Herbersteina (1847r.), ale jego sława przetrwała znacznie dłużej.

sala teatralna w 100-lecie powstania– foto z archiwum TMG

Misteria Pasyjne

Pod koniec XIX w. Gorzanów stał się coraz bardziej znanym letniskiem. W latach 20-tych nowego wieku w Gorzanowie odbywały się „Misteria Pasyjne”. Było to wielkie przedsięwzięcie (widownia czyli park zamkowy mogła pomieścić 5 tys. osób, a w scenach masowych brało udział 150 aktorów i statystów. Przedstawienia te stały się wielką atrakcją i ściągały do Gorzanowa licznych pielgrzymów jak i turystów z całego Dolnego Śląska i nie tylko...

"Misteria Pasyjne" - lata 20-te Archiwum TMG

Bunty chłopskie

Rządy hrabiego Herbersteina okazały się jednak ciężkie dla ludności poddańczej, która w XVII stuleciu podjęła bunt. Jak się później okazało, był to najpoważniejszy bunt chłopski w dziejach Hrabstwa Kłodzkiego trwający ponad 70 lat. Więcej informacji – archiwum TMG

Herb Herbersteinów – ściana pałacowa – foto R. Duma

Legends, Podania i Fakty historyczne

Herberstein / ein Herber stein – jeden kamień herbowy /

Przez stulecia pałac w Gorzanowie cieszył się świetnością i dobrym stanem utrzymania. Obecnie jest on i jego otoczenie w stanie zniszczonym, wskazującym na nieodwracalny proces upadku. Pałac gorzanowski słynął kiedyś z wielu atrakcji a nawet z bogactwa i legend. Znajdował się w nim bowiem prawdziwy skarbiec. Zawierał on wiele cennych dzieł sztuki, stare księgi, drogocenną ceramikę i starą broń. Skarbiec posiadał też stary drewniany pług, który rzekomo był bardzo stary, bo sięgał odległych lat - czasów początków rodu Herbersteinów. Legenda o nim głosiła, że pewien rozsądny chłop orząc ziemię wykopał wielki diament. Jako lojalny poddany ofiarował go cesarzowi. Za to otrzymał szlachectwo. Od tej legendy wywodzić się miało nazwisko Herberstein (w języku niemieckim jest to gra słów: ein herber Stein)

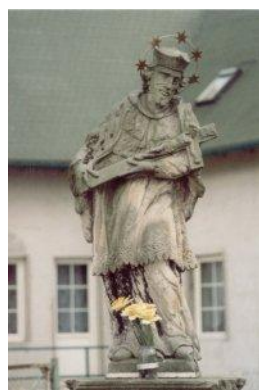
Straszą także zjawy z Gorzanowa

Zamek leży niedaleko Bystrzycy Kłodzkiej. Powstał w 1573 roku i należał do austriackiej rodziny Herbersteinów. Jego właściciele przyjechali tu ze Styrii, krainy wampirów i upiórów. Kiedyś budowla miała 120 komnat, bazaniarnię, tor jeździecki, ptaszarnię, budynek balowy oraz ogród ozdobny. Dziś niszczeje. Po wojnie, dawni mieszkańcy Gorzanowa z ogromnym smutkiem i żalem opuszczali wieś, ale ich duchy wciąż tu pozostały. Obecnie w majątku urządzono prywatne mieszkania, jednak większa jego część stoi pusta i czeka na właściciela. Zamek kryje wiele tajemnic: zamurowane korytarze, trzy kondygnacje podziemii tunele, które nie mają końca, dziwne wyrobiska i miejsca, gdzie zapada się ziemia. W okolicy do dziś pojawiają się tajemnicze, przeźroczyste postacie. Jedną z nich jest duch ostatniego pustelnika, który niegdyś strzegł kapliczki św. Antoniego na zboczu Dębowej Góry. Domek pustelników został zniszczony po wojnie, kapliczka stoi do dziś. Mieszkańcy Gorzanowa mówią, że straszą tutaj także zjawy byłych mieszkańców zamku i okolicy, i że duchy wciąż pilnują posiadłości. Przekonał się o tym jeden z mieszkańców wsi, któremu zjawy zabroniły ścinać drzewa w parku. Jak mówi, pojawiły się znenacka. Bardzo się przestraszył i uciekł.

GORZANOWSKIE NEPOMUCENY

Św. Jan Nepomucen w centrum

Jan klęczący

fot. Robert Duma

W Gorzanowie jest też oczywiście, jak to na Śląsku, kilka (5) figur świętego Jana Nepomucena. Pierwsza, osiemnastowieczna, usytuowana na murze nad bramą wejściową do ogrodu. Należy ona do rzadko spotykanego typu - św. Jan przedstawiony jest w postaci klęczącej. Innego Nepomucena można zobaczyć w tutejszym kościele - stoi na konsoli przy północnej ścianie nawy głównej. Kolejna barokowa figura stoi w centrum we wsi przy mostku na Młynówce. Wydawało się nam, że jak jedną miejscowość to wystarczy i nie spodziewaliśmy się już dalszych odkryć. Gorzanów jest do tego pięknie położony - okoliczne wzgórza i Nysa Kłodzka przepływająca przez wieś tworzą piękne ramy dla architektury. Oglądaliśmy wieś i to, co pozostało z pałacu w oczekiwaniu na koniec nabożeństwa w kościele św. Marii Magdaleny, nie chcąc przeszkadzać wiernym w modlitwie. Zaglądaliśmy właśnie do barokowych kaplic cmentarnych ozdobionych wewnątrz ciekawymi freskami, kiedy ludzie zaczęli wychodzić ze świątyni. Za nimi wyszedł sympatyczny z wyglądu zakonnik - miejscowy proboszcz, jak się okazało po chwili. Zauważył nas i zagadnął. Opowiedział o swoim 'drugim zawodzie' - ródźkarstwie i medycynie alternatywnej. Przyznając, że odprawiona nad naszymi dłońmi ceremonia oczyszczania za pomocą wahadełka wprowadziła nas już na wstępie w nastrój trochę ezoteryczny.

Leżący Św. Jan Nepomucen fot. Robert Duma

W rozmowie zakonnik zwierzył się, że jest to jego ostatni dzień w tej parafii - już tego wieczoru wyjeżdża do macierzystego klasztoru. Przyznaliśmy się, że naszą pasją jest fotografowanie Nepomucenów. Zakonnik żywo zareagował wspominając o leżącym świętym Janie. W tym momencie zrobiliśmy się czujni, bo zabrzmiało to bardzo interesująco. Dla nas łowców Nepomuków, to mogło oznaczać ciekawe odkrycie.

Już po chwili przez drzwi w północnym transepcie zostaliśmy wprowadzeni na schody wiodące do empory hrabiowskiej. Na ścianach klatki schodowej wisiały stare portrety - prawdopodobnie dawnych właścicieli wsi - i inne dzieła sztuki. Na górze pokazano nam emporę urządzoną w formie kaplicy, wyposażoną w ołtarz i ozdobioną sztukaterią i freskami. Ściana południowa przepruta była arkadą wychodzącą na prezbiterium kościoła, co pozwalało państwu hrabiom uczestniczyć w nabożeństwach bez mieszania się z pospólstwem.

Na posadzce empory, wewnątrz arkady zobaczyliśmy coś, co spowodowało, że żywiej zabiły nam serca. Leżała tam naturalnej wielkości drewniana figura przedstawiająca niewątpliwie św. Jana Nepomucena, co łatwo stwierdziliśmy na podstawie typowych atrybutów. 4 Figura była jednak bardzo nietypowa. Przedstawiała bowiem postać martwą, leżącą z zamkniętymi oczyma na marach. Przypominała ona trochę nagrobną tumbę średniowiecznego rycerza. Zachowana w dobrym stanie polichromia o mocnych kolorach podkreślała jeszcze żałobny charakter przedstawienia. Wykonana została z lipowej kłody, od spodu wydrążonej w celu zmniejszenia ciężaru. Anonimowy rzeźbiarz najwyraźniej chciał upamiętnić w swej pracy dramatyczne wydarzenia nocy 20 marca 1393 roku, chwilę tuż przed cudownym odnalezieniem ciała kanonika praskiego w wodzie po zrzuconiu do Wełtawy. Wszystko to bardzo różniło gorzanowskiego Jana od typowych figur, rzeźbionych zwykle w klasycznym kontrapoście, adorującego krzyż i trzymającego płamę męczeńską. Zdarzają się czasem figury w innym typie ikonograficznym, jak na przykład Jan adorujący Matkę Boską ze Starej Bolesłavi, trzymający ucięty język lub klęczący - jak Nepomucen z bramy w Gorzanowie - lecz to co ujrzeliśmy było naprawdę jedyne w swoim rodzaju. Fotografowanie, i tak trudne ze względu na złe oświetlenie, stało się problemem z powodu trzęsących się z emocji rąk.

Nepomucen w kościele

Nepomucen na ul. Bystrzyckiej

fot. Robert Duma

Proboszcz opowiedział nam o lokalnej tradycji związanej z figurą. Otóż 16 maja każdego roku, w dzień św. Jana Nepomucena, w Gorzanowie organizowana była wodna procesja. Figurę martwego Jana kładziono na łodzi, majono kwiatami i puszczano na rzekę. Za barką podążały inne łodzie, zapewne z miejscowym duchowieństwem i właścicielami wsi?. Wzdłuż jej brzegów stali parafianie i śpiewając nabożne pieśni ku czci świętego Jana rzucali świeże kwiaty na przepływający orszak. Ja-

kie mogły to być pieśni ? Być może ludowe hymny do św. Jana takie jak ten zaczynający się od słów /O Heiliger Sankt Nepomuk/, a może bardziej rozbudowane utwory należące do tradycji /musica navalis/. Przecież właśnie w pobliskich Czechach powstały utrzymane w tym gatunku utwory Jiříego Ignaca Linka (1725-91), czy Jakuba Jana Ryby (1765-1815), przeznaczone właśnie na takie wodne procesje ku czci Jana z Nepomuka. Optuję raczej za tą drugą możliwością - przecież w Gorzanowie działał stały teatr dworski wystawiający nawet opery, a w latach dwudziestych XX wieku odbywały się misteria pasyjne dla pięcioletniej publiczności. Tradycje sztuki wysokiej były tutaj żywe od dawna, uprawnione jest więc wyobrażenie tej wodnej procesji jako przedstawienia dramatycznego o dużych walorach artystycznych. Być może odbywało się ono wieczorem, przy świetle pochodni? Taki magiczny obraz mam przed oczami, gdy próbuję sobie wyobrazić ten obrzęd.

Tradycja ta zanikła wraz z opuszczeniem tych terenów przez ludność niemiecką i polskich Ślązaków po 1945 roku. Nikt nie znał już słów pieśni, a i na rzece postawiono tamę...

Nepomuceny z Gorzanowa w Hrabstwie Kłodzkim

Love story

Czy uda się kiedykolwiek wskrzesić starą tradycję, choćby w zubożonej formie turystycznej atrakcji? Być może tak... W Gorzanowie działa wytwórnia wód mineralnych, której jako spadkobierczyni ponadstuletniej tradycji, nie jest obojętna historia regionu. A przecież Jan Nepomucen to "wodny święty". Odbywały się tutaj koncerty muzyki dawnej w ramach Ogólnopolskiego Festiwalu Kameralistyk Młodych. Działa też założone w 2000 roku Towarzystwo Miłośników Gorzanowa. Jest więc kilku potencjalnych patronów i organizatorów takiej imprezy.

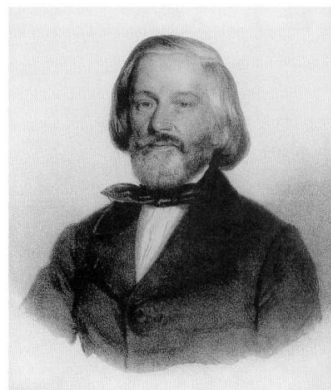
Udało nam się trafić na ślad archaicznego obrzędu ku czci świętego Jana Nepomucena i w dodatku odnaleźć jego materialny ślad. Być może jest on refleksem wierzeń starszych niż chrześcijaństwo, odwołuje się bowiem do pradawnych mitów związanych z oczyszczającą mocą wody, których przykładem jest choćby łódź Charona. Nasze odkrycie przyszło w ostatnim momencie: za kilka godzin ostatni świadomy tego zwyczaju człowiek miał opuścić na zawsze swoją parafię. Dlatego tak właśnie zatytułowywany jest ten tekst.

Ważne postacie historyczne

Karol von Holtei (1798 – 1880)

foto -archiwum TMG

Przez szereg lat był dyrektorem artystycznym teatru zamkowego w Gorzanowie. Znany poeta, dramatopisarz, artysta, reżyser i polonofil . W swoich dziełach pozostawił trwały ślad rozlicznych związków z Gorzanowem, jego mieszkańcami i tutejszą przyrodą.

Jan Friedrich von Herberstein – główny przedstawiciel właścicieli Gorzanowa - Herbersteinów panujących przez ponad 300 lat, do 1930 r. Wielki budowniczy obiektów gorzanowskich i okolicy.

Hieronim von Herberstein – hrabia, mecenas sztuki, głównie teatru zamkowego, zm. w 1847 r

Edmund Scholz – (1835 – 1920) prałat, proboszcz Gorzanowa, dziekan kłodzki i wikariusz arcybiskupi, ponadto doktor teologii, animator życia kulturalnego w Gorzanowie i na Ziemi Kłodzkiej. Bibliofil i miłośnik sztuki .

Ksiądz Ładysław Dudzikowski - (1916 – 1983 r)

To wybitna postać dla wszystkich mieszkańców. Sercanin, historyk sztuki, sztukator, duszpasterz, filantrop. Dbał szczególnie o remont przydrożnych kapliczek / mozaiki /.

Ksiądz proboszcz Alojzy Chojna (1932 – 2007 r)

To wybitna postać dla wszystkich mieszkańców Gorzanowa. Duszpasterz, sercanin, 22 lata był proboszczem w parafii gorzanowskiej, posiadał zdolności różdżkarskie i doskonale diagnozował lokalne środowisko

Specyficzne nazwy

1341 - Arnoldisdorf

1384 - Arnoldi villa

1420 - Arnsdorf

1670 - Grafenort

1945 - Gorzanów

Nazwy części ("dzielnice") Gorzanowa: Raczyn, Muszyn, Kolonia Muszyn,

Zespoły ludowe i artystyczne

„Cyraneczki”, zespół artystyczny rodziny Piechów

Struktura ludności sołectwa Gorzanów

W Gorzanowie mieszka około 1000 osób .140 dzieci i młodzieży realizuje obowiązek szkolny uczęszczając do:

- Szkoły Podstawowej w Gorzanowie – 60 uczniów / w tym 18 w obecnym Przedszkolu /
- Gimnazjów w Kłodzku , Wilkanowie i Bystrzycy Kłodzkiej – około 50 uczniów

Pozostali młodzi ludzie w liczbie 40 w większości kształcą się w szkołach średnich, jednak część z nich zakończyła edukację na szkole podstawowej lub gimnazjum. Część mieszkańców należy zaliczyć do tzw. grupy produkcyjnej, czyli ludzi, którzy powinni być czynni zawodowo. Spośród nich część stanowią mężczyźni, a część to kobiety. Do tej grupy należy zaliczyć również uczniów szkół średnich i studentów. Większość z tych ludzi nie pracuje, są to bezrobotni, często bez prawa do zasiłku. Dowodem na taki stan rzeczy są dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej; część dzieci jest dożywianych w szkołach. Pozostali mieszkańcy Gorzanowa to emeryci i renciści.

Wody mineralne

Bardzo cennym bogactwem Gorzanowa są złoża wód mineralnych. Są one eksploatowane na skalę przemysłową. Odkryte w 2-giej połowie XIX w. W 1895 roku czynna była już rozlewnia wody mineralnej, eksploatująca źródło „Weberquell” / obecnie Cyranka / prod. ok. 300 tys. butelek wody rocznie. Obecnie na terenie Gorzanowa istnieją trzy zakłady produkujące wodę mineralną :

CYRANKA , MINERAL , GÓRSKA PERŁA

pocztówka i foto - Archiwum TMG

Źródło ŻŁOTA KACZKA

Przedwojenne karty pocztowe z Gorzanowa

W zbiorach TMG znajduje się ponad 55 przedwojennych pocztówek, poniżej prezentacja kilku z nich:

Współczesna kolorowa pocztówka wydana przez TMG

Część 2

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI

Zbiornicze opracowanie ankiety dla mieszkańców

– Jacy jesteśmy? Jaka jest nasza wieś?

CO JĄ WYRÓŻNIA

jedna z większych w gminie, mieszkańcy w większości się znają, stowarzyszenia i kluby, duża, ma-
lownicza, dobre położenie, aktywność społeczna, rozległa, nietypowa

JAKIE PEŁNI FUNKCJE

mieszkalne, prawie żadnych, na trasie przelotowej, w mniejszej części rolnicza

KIM SĄ MIESZKAŃCY

ludzie starsi, gospodarze, osiedleńcy / Kresy – Stanisławów, Tarnopol, Chodaczków Wielki, Mari-
ampol, /, bezrobotni, ludność napływowa z różnych obszarów Polski, ludzie którzy przywieźli ze
sobą tradycję i kulturę, którzy praktykują, rolnicy, uczniowie, dzieci

CO DAJE UTRZYMANIE

praca w mieście, emerytury i renty kogoś z rodziny, OPS, młodzi pracują za granicą,
praca w przyległych miejscowościach, sklepy, częściowo z rolnictwa, praca zawodowa

JAK ZORGANIZOWANI SĄ MIESZKAŃCY

w razie zagrożenia potrafią się zjednoczyć (powódź, pożar), na co dzień nieco mniej zorganizowani, istnieją organizacje, stowarzyszenia, KGW, ogólnie mieszkańcy średnio są zainteresowani rozwiązywaniem problemów wsi / poza wyjątkami /

W JAKI SPOSÓB ROZWIĄZUJĄ PROBLEMY

wolą narzekać niż wziąć sprawy w swoje ręce, czasami interwencje u sołtysa, na zebraniach wiejskich, wizyta w Urzędzie Gminy, samodzielnie, petycje, spotkania integrujące

JAKI WYGLĄD MA NASZA WIEŚ

różnie, w jednych miejscach ludzie dbają o wygląd, a w innych śmiecą, od kilku lat widać poprawę, niektórzy uważają, że ktoś powinien o nią dbać, bo to się im należy, nienajgorsza, kilka razy do roku jest wielkie sprzątanie ?

JAKIE OBYCZAJE I TRADYCJE SĄ U NAS PIELEGNOWANE I ROZWIJANE

festyny , święta kościelne, odpusty, dożynki, teatryki, odpusty,

JAK WYGLĄDAJĄ MIESZKANIA I OBEJŚCIA

budynki zniszczone, ale czyste, niektóre zadbane, a niektóre nie, schludne, może być

JAKI JEST STAN OTOCZENIA I ŚRODOWISKA

systematycznie sprzątane (sprzątanie świata, konkurs na najładniejszą wieś), nie wszyscy dbają o środowisko, nielegalne wysypiska , różna mentalność

JAKIE JEST ROLNICTWO

przeważają uprawy zbóż, brak dużych gospodarstw, raczej na własny użytek, brak wykorzystania funduszy na rozwój

JAKIE SĄ POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

jest trasa kolejowa , zbyt mało połączeń autobusowych, przebiega trasa PKP z granicą (Międzylesie), raczej łatwo się dostać w różne rejony Polski

CO PROPONUJEMY DZIECIOM I MŁODZIEŻY

nie ma zbyt wielkiego wyboru, zajęcia pozalekcyjne w Szkole Podstawowej, zajęcia sportowe w klubie LKS „Zamek „, Spotkania w Bibliotece , działania Towarzystwa Miłośników Gorzanowa: projekcje, koncerty, spotkania, wystawy, inne

Analiza zasobów wsi i wpływ na rozwój:

- Brak, o małym znaczeniu ,o średnim znaczeniu, o dużym znaczeniu

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

walory krajobrazu - duże znaczenie

walory przyrodnicze - średnie znaczenie

wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy) - średnie znaczenie

gleby - małe znaczenie

kopaliny - średnie znaczenie

ŚRODOWISKO KULTUROWE

walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe – duże znaczenie

walory zagospodarowania przestrzennego – duże znaczenie

zabytki - duże znaczenie

zespoły artystyczne – średnie znaczenie

DZIEDZICTWO KULTUROWE, RELIGIJNE I HISTORYCZNE

miejsca, osoby i przedmioty kultu

święta, odpusty i pielgrzymki

tradycje, obrzędy, gwara

legendy, podania i fakty historyczne

ważne postacie historyczne

specyficzne nazwy

OBIEKTY I TERENY

- działki pod zabudowę mieszkaniową

- działki pod domy letniskowe

- działki pod zakłady usługowe i przemysł,

- pustostany mieszkaniowe, magazynowe i poprzemysłowe

- tradycyjne obiekty gospodarskie wsi

- (spichlerze, kuźnie, młyny), place i miejsca publicznych spotkań i rekreacji

GOSPODARKA, ROLNICTWO

- specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)

- znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe

- możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne

SĄSIEDZI I PRZYJEZDNI

- korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (miedzy miastami, arteria komunikacyjna,

- atrakcja turystyczna

- ruch tranzytowy

- przyjezdni stali i sezonowi

INSTYTUCJE

Szkoła

Placówki opieki społecznej-rodzinny dom dziecka

Biblioteka

Wiejski dom kultury

Straż Pożarna

inne podmioty : sklepy, młyn, wytwórnie wód mineralnych

zlikwidowana poczta i ośrodek zdrowia

ŁUDZIE, ORGANIZACJE SPOŁECZNE

KGW, Zespół

stowarzyszenia : TMG, LKS, OSP

darczyńcy i sponsorzy

Część 3

ANALIZA SWOT

PODSUMOWANIE SYTUACJI ROZWOJOWEJ

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- walory krajobrazowe i przyrodnicze - korzystne, atrakcyjne, centralne położenie - obiekty sportowe (siłownia, salka w SP) - miejsca spotkań publicznych (WDK, Szkoła, TMG) - dziedzictwo religijne i historyczne - kultywowanie tradycji - osiągnięcia edukacyjne uczniów SP, sportowe rangi woj., powiatowej i gminnej - liczne i aktywne organizacje (LKS, KGW, TMG, zespół ludowy, rada parafialna) - wodociągi w 95%	- brak dobrego i funkcjonalnego obiektu rekreacyjno-sportowego - brak działek pod zabudowę mieszkaniową - brak aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego - zły stan dróg i częściowy brak infrastruktury dla pieszych - mało średnich i małych firm zatrudniających pracowników - brak wykreowanych produktów turystycznych i lokalnych - brak infrastruktury typu: plac zabaw, miejsca spotkań plenerowych, sali sportowej - zużycie pod względem technicznym miejsc spotkań i rekreacji (WDK, TMG) - zniszczone lub brak zabezpieczeń przeciwpowodziowych - brak kanalizacji

SZANSE	ZAGROŻENIA
- doskonałe położenie i umiejscowienie - wykorzystanie nowych technologii do rozwoju, promocji i komunikacji - duża grupa młodzieży kształcącej się - możliwość czerpania z różnych kultur obecnych na Ziemi Kłodzkiej - możliwość współpracy międzynarodowej dla wsi i organizacji - fundusze europejskie i inne na rozwój i inicjatywy wiejskie	- ryzyko podtopień i powodzi - migracje ludzi młodych i wykształconych - dalsza dezintegracja społeczności - utrzymywanie się postaw roszczeniowych - wzrost bezrobocia - starzenie się społeczeństwa

Część 4

WIZJA ROZWOJU WSI

Gorzanów. Źródłana wieś w sercu Kotliny.

Marzę aby moja wieś ...

- posiadała bogate zaplecze turystyczne, oraz nowoczesne obiekty sportowe
- wyglądała estetycznie, rozwijały się w niej gospodarstwa agroturystyczne
- słynęła z odnowionych licznych tu zabytków jako wieś historyczna
- miała wytyczone i oznakowane trasy turystyczne, rowerowe i dydaktyczne

Bylbym szczęśliwy ...

- gdybyśmy razem wspólnymi siłami odtworzyli, pielęgowali i przekazywali naszym następcom tradycję, kulturę
- gdyby wszelkie ugory i nieużytki zostały zagospodarowane
- gdyby większość mieszkańców miała pracę i mogła poświęcić się ku lepszemu wykształceniu

Zbiorcze zestawienie wyników ankiet – wizja stanu docelowego

Jaka ma być nasza wieś za kilka lat?

CO MA JĄ WYRÓŻNIAĆ

Odrestaurowane zabytki, dobry dojazd, dobre drogi, dobra baza infrastrukturalna, sportowa, rekreacyjna, wieś całkowicie oświetlona, zorganizowana, gaz, chodniki , kanalizacja

JAKIE MA PEŁNIĆ FUNKCJE

dobrze zorganizowanej społeczności wiejskiej, mieszkalne, miejsce odpoczynku dla ludzi z większych miast, przyjacielskiej, jako miejsce pracy, wzór wsi turystycznej, ekologicznej,

KIM MAJĄ BYĆ MIESZKAŃCY

światłymi obywatelami, aktywnymi uczestnikami życia publicznego, zadowolonymi ze swojej miejscowości, zarabiający na własny rachunek , przedsiębiorczy, z inicjatywą i pomysłami

CO MA DAĆ UTRZYMANIE

praca poza wioską i w niej, rozwój małej przedsiębiorczości, agroturystyka, mała gastronomia, rolnictwo, renty i emerytury, rozwój rękodziela artystycznego, usługi , pomysły z projektów

W JAKI SPOSÓB MA BYĆ ZORGANIZOWANA WIEŚ I MIESZKAŃCY

zcentralizowana, nowe organizacje zrzeszające młodzież, kluby dyskusyjne, inne

W JAKI SPOSÓB MAJĄ BYĆ ROZWIĄZYWANE PROBLEMY

sprawne współdziałanie z urzędami, zebrania wiejskie, budowa infrastruktury, sprawne planowanie

JAK MA WYGLĄDAĆ NASZA WIEŚ

atrakcyjna, zorganizowana, czysta, zadbana, dająca możliwości rozwoju i odpoczynku

JAKIE OBYCZAJE I TRADYCJE MAJĄ BYĆ U NAS PIEŁĘGNOWANE I ROZWIJANE

Uroczystości ku czci św. Antoniego, dożynkowe, Św. Floriana, Europejskie Dni Dziedzictwa, Magdalenki, Noc Świętojańska, utrwalanie pamięci o przybyłych mieszkańcach / osadnicy /, festyn sportowy, szkolny, zabawy noworoczne , opłatek, inne

JAK MAJĄ WYGLĄDAĆ MIESZKANIA I OBEJŚCIA

czyste, ukwiecone, dużo zieleni, dobrze wyposażone, wyremontowane i schludne

JAKI MA BYĆ STAN OTOCZENIA I ŚRODOWISKA

duża świadomość o utrzymaniu środowiska, likwidacja dzikich wysypisk, uregulowane i czyste ciekі wodne, zadbane otoczenia i place, system segregacji odpadów

JAKIE MA BYĆ ROLNICTWO

wyspecjalizowane, rozwijające się, średnie gospodarstwa rodzinne

JAKIE MAJĄ BYĆ POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

częstsze połączenia kolejowe, szynobusy, lepsze połączenia autobusowe, busowe, ścieżki rowerowe - dalsza rozbudowa , być może mini lądowisko ? trasy konne ?

CO ZAPROPONUJEMY DZIECIOM I MŁODZIEŻY

Nowoczesny obiekt-kompleks sportowo-rekreacyjny, plac zabaw dla dzieci, kort tenisowy, boisko do gier zespołowych, lepsze wykorzystanie tego co jest, trasa turystyczna i dydaktyczna, zajęcia poza-lekcyjne w szkole, bezproblemowy dostęp do sieci internetowej, inne

WSTĘP DO PLANOWANIA – DIAGNOZA MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWYCH

Mieszkańcy w Gorzanowie wyraźnie wskazują na funkcję usługowo-mieszkalną swojej miejscowości. Zaznacza się wielkość wsi (niemal 1000 mieszkańców) oraz jej centralne położenie na Ziemi Kłodzkiej.

Gorzanów posiada bogatą historię i mieszkańcy mają głęboką świadomość, że dziedzictwo kulturowe może nadać szczególnego znaczenia w rozwoju wsi. Materialne zabytki powinny być zachowywane i odrestaurowywane. Znaczenie nadawane jest imprezom ludycznym – festyny, inne, mające oczywistą funkcję rozrywkowo-rekreacyjną. Podtrzymywanie lokalnych tradycji i kultury związane są z lokalnymi organizacjami i instytucjami – Kołem Gospodyń, Zespołem ludowym, Towarzystwem Miłośników Gorzanowa, Szkołą Podstawową, Strażą Pożarną oraz Klubem Sportowym.

Mieszkańcy w dużym stopniu uznają agroturystykę za poważne źródło dochodów mieszkańców. Mimo centralnego położenia wieś nie stała się atrakcyjnym miejscem jako baza turystycznych wypadów. Stąd też w rozwoju turystyki w Gorzanowie jest przyszłość. Rolnictwo w opinii większości mieszkańców nie jest motorem rozwojowym, pomimo funkcjonowania dużych i dobrze wyposażonych gospodarstw rolnych. Zauważane wyspecjalizowane gospodarstwa ogrodnicze oraz część usługowa. Niemniej podczas warsztatów w ramach programu LEADER+ liderzy gorzanowskich organizacji wskazywali na konieczność organizacji imprez plenerowych i cyklicznych działań rozwojowych. Dlatego istnieje duża potrzeba budowy konkretnego kompleksu rekreacyjno-sportowego o dobrej lokalizacji, który będzie służył dzieciom, młodzieży, dorosłym, okolicy i przyjezdnym, a bliskie sąsiedztwo Szkoły i siedziby Towarzystwa Miłośników Gorzanowa z dobrą lokalizacją może służyć jako baza noclegowo-turystyczna. Natomiast WDK jako centrum gastronomiczne i kulturalne w sercu wsi.

SPOSOBY ROZWIĄZANIA NIEKTÓRYCH PROBLEMÓW

1. Problem: Zaniedbane i zużyte elementy architektury wiejskiej, sakralnej i świeckiej

Przyczyny istnienia problemu	Skutki istnienia problemu
1. brak funduszy na większe i poważne remonty	1. postępująca dekapitalizacja obiektów
2. niezadawalająca aktywność mieszkańców	2. brak dbałości o wspólne mienie wśród młodzieży
3. brak koncepcji całościowego funkcjonowania centrum wsi – zaakceptowanej przez większość	3. wizerunek wsi zaniedbanej

Cel: Odnowa wsi, zwiększenie atrakcyjności

Pomysł, czyli koncepcja projektu:

- zorganizowanie debaty publicznej z udziałem mieszkańców, organizacji, samorządowców nt. koncepcji rozwoju, wspólne znalezienie najlepszego sposobu wyłonienia koncepcji, pomysłów, ustalenie poszczególnych działań oraz osób odpowiedzialnych za wykonanie poszczególnych zadań

- powołanie grupy inicjatywnej złożonej z mieszkańców wsi monitorującej przebieg realizacji ustaleń, poszczególni uczestnicy debaty, grupa ta dodatkowo będzie miała za zadanie lobbować i czuwać nad całością realizacji

2. **Problem:** niska aktywność mieszkańców wsi

Przyczyny istnienia problemu	Skutki istnienia problemu
1. różnice w wykształceniu mieszkańców wsi	1. mało inicjatyw
2. brak skutecznego przepływu informacji pomiędzy mieszkańcami wsi	2. trudność we wprowadzeniu innowacji i zmian
3. podział na „dzielnice”	3. przeczucie, że „nic się nie dzieje”

Cel: Zwiększenie aktywności mieszkańców

Pomysły, czyli koncepcje projektów:

- poprawienie przepływu informacji o wydarzeniach we wsi i regionie – ponieważ wieś jest duża, to najtańszym i dość powszechnym obecnie medium będzie strona internetowa;

gorzanowski portal internetowy

- do zaprojektowania i redakcji strony internetowej wsi będą zaangażowani młodzi ludzie z Gorzanowa, Internet; ponadto z redakcją będą współpracować osoby z wszystkich miejscowych organizacji, które będą chciały współpracować i współredagować witrynę;

- do istniejącej już strony internetowej TMG będzie można wprowadzać nowe podmioty, organizacje, inne informacje, rozbudowana i funkcjonalna szata graficzna

Gorzanów foto – Robert Duma

widok z paralotni

Gorzanów-Źródlana wieś w sercu Kotliny

Realizacja poprzez wykonanie inwestycji z zakresu:

1. Budowa infrastruktury sportowo – rekreacyjnej.
2. Remont, modernizacja infrastruktury kulturalno – społecznej.
3. Budowa infrastruktury kanalizacyjnej.

Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców

Społeczność lokalna Gorzanowa obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz kształtowania obszarów, które służą nawiązywaniu kontaktów i kultywowaniu tradycji podzieliła na obszary priorytetowe. Obszary te wytyczają kierunki prac oraz zaangażowanie mieszkańców miejscowości na najbliższe lata. Główne obszary priorytetowe to: infrastruktura, promocja i rozwój miejscowości. Dla mieszkańców ten obszar to teren przy TMG, Szkole i Kościele, wokół którego jest teren na działania sportowo-rekreacyjno -kulturowe . Dlatego też budowa boiska sportowego w Gorzanowie jest jak najbardziej zasadna , zwłaszcza że miejscowy klub sportowy gra na nie swoim boisku , a angażuje sporą część dzieci i młodzieży do działań.

Jest to zadanie priorytetowe, przewidziane do realizacji w ramach Planu Odnowy Miejscowości Gorzanów, które zaplanowane jest do realizacji w latach 2008 – 2011.

Działania przeprowadzone w ramach w/w prac przyczynią się do poprawy zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców wsi oraz podniesienia standardu życia na wsi oraz aktywnego i zdrowego spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. Konsekwencją wdrożenia projektu będzie również poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży podczas gier i zabaw oraz poprawa stanu istniejącej infrastruktury społecznej wsi oraz rozwój i doskonalenie pasji sportowych . Wybudowany obiekt będzie też spełniał ważną rolę wychowawczą, zdrowotną, dydaktyczną i rekreacyjną .

Kolejnym etapem działań będzie termomodernizacja, modernizacja i adaptacja budynku TMG wraz zagospodarowaniem otoczenia jako teren rekreacyjno-sportowy .

Jest to kolejny etap prac, który ma na celu zagospodarowanie przestrzenne wsi oraz ma na celu stworzenie kompleksu do zagospodarowania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i dorosłych z terenu całej miejscowości jak również i bazy dla turystów i gości przybywających do Gorzanowa. W ramach działania planuje się wykonanie prac modernizacyjnych i termomodernizacyjnych w celu utworzenia bazy turystycznej, szkoleniowej, warsztatowej i kulturowej . W okresie wiosenno – letnim będą odbywać się tu lokalne imprezy kulturalno – rozrywkowe, zawody sportowe i strażackie oraz festyny skupiające mieszkańców i okolicę. Przy kompleksie rekreacyjno-sportowym zostanie utworzony również plac zabaw dla najmłodszych mieszkańców miejscowości, planuje się zakupić urządzenia do zabaw takie jak: huśtawki wagowe, huśtawki łańcuchowe, drabinki oraz zestawy wielofunkcyjne. Konsekwencją wdrożenia projektu będzie poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży podczas gier i zabaw oraz poprawa stanu istniejącej infrastruktury społecznej wsi.

Największym wyzwaniem będzie realizacja projektu polegającego na skanalizowaniu miejscowości Gorzanów i przyłączenie do oczyszczalni w Bystrzycy Kłodzkiej. Inwestycja korzystnie wpłynie na estetykę miejscowości oraz poprawę stanu środowiska naturalnego jak również na poprawę jakości życia mieszkańców i turystów.

Ważne dla mieszkańców jest również odbudowa kładki pieszo-jezdnej na ul. Kłodzkiej, która została zniszczona podczas powodzi w 1997 r. Skomunikowanie 2 części Gorzanowa pozwoli na większy rozwój, dostępność zwłaszcza do barokowej kaplicy św. Antoniego na uroczystości odpustowe.

Osobną tematyką są działania w ramach promocji i rozwoju miejscowości Gorzanów.

Działania te głównie polegać będą na organizacji imprez kulturalno – rozrywkowych, sportowych i innych. Są to imprezy organizowane najczęściej cyklicznie raz w roku przez wszystkie gremia gorzanowskie : TMG, SZKOŁĘ, KGW, LKS, OSP, RP, RS przy współudziale mieszkańców Gorzanowa. Realizacja w/w działań ma na celu zwiększyć, zaktywizować i integrować życie mieszkańców. Działania te mogą i służą również mieszkańcom okolicznych miejscowości oraz zwiększają zainteresowanie turystów z uwagi na doskonałe położenie geograficzne, walory krajobrazowe i zabytkowe.

Ważną i rozwojową sprawą jest tworzenie internetowego portalu gorzanowskiego. Zaplanowane zadania są ważne dla kształtowania przestrzeni publicznej miejscowości, mają również wpływ na poprawę estetyki, bezpieczeństwa mieszkańców i turystów jak i gwarancję na wypoczynek, sport i rekreację z wykorzystanie wszelkich walorów Gorzanowa i okolicy.

Opis przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na rzecz Odnowy Miejscowości Gorzanów

Kierunki działań oraz konkretne projekty opracowane zostały przez społeczność lokalną i podzielone na obszary priorytetowe. Obszary te wytyczają kierunki prac oraz zaangażowania mieszkańców miejscowości na najbliższe lata.

Obszary priorytetowe:

1. Infrastruktura.
2. Promocja i rozwój miejscowości.

Charakterystyka projektów

W rozdziale przedstawiony został wykaz przedsięwzięć inwestycyjnych zaplanowanych do realizacji w latach 2007-2016. Jest to lista otwarta, która w zależności od możliwości pozyskania środków finansowych może być modyfikowana i uzupełniana.

Projekt - Budowa boiska sportowego w Gorzanowie

Jest to zadanie priorytetowe, przewidziane do realizacji w ramach Planu Odnowy Miejscowości Gorzanów, które zaplanowane jest do realizacji w latach 2008 – 2011.

Działania przeprowadzone w ramach w/w prac przyczynią się do poprawy zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców wsi oraz podniesienia standardu życia na wsi oraz aktywnego i zdrowego spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. Konsekwencją wdrożenia projektu będzie również poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży podczas gier i zabaw oraz poprawa stanu istniejącej infrastruktury społecznej wsi oraz rozwój i doskonalenie pasji sportowych. Wybudowany obiekt będzie też spełniał ważną rolę wychowawczą, zdrowotną, dydaktyczną i rekreacyjną.

Zakres prac obejmuje :

- wybudowanie boiska sportowego z odwodnieniem i drenażem

W ramach kolejnego przedsięwzięcia planuje się :

Termomodernizację, modernizację i adaptację budynku TMG

Działanie zostało zaplanowane na lata 2010 – 2013. Jest to kolejny etap prac, który ma na celu zagospodarowanie przestrzenne wsi oraz ma na celu stworzenie kompleksu do zagospodarowania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i dorosłych z terenu całej miejscowości jak również i bazy dla turystów i gości przybywających do Gorzanowa. W ramach działania planuje się wykonanie prac modernizacyjnych i termomodernizacyjnych w celu utworzenia bazy turystycznej, szkoleniowej, warsztatowej i kulturowej. W okresie wiosenno – letnim będą odbywać się tu lokalne imprezy kulturalno – rozrywkowe oraz festyny skupiające mieszkańców i okolicy. Przy kompleksie rekreacyjno-sportowym zostanie utworzony również plac zabaw dla najmłodszych mieszkańców miejscowości, planuje się zakupić urządzenia do zabaw takie jak: huśtawki wagowe, huśtawki łańcuchowe, drabinki oraz zestawy wielofunkcyjne. Konsekwencją wdrożenia projektu będzie poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży podczas gier i zabaw oraz poprawa stanu istniejącej infrastruktury społecznej wsi.

Kanalizacja miejscowości Gorzanów

Następnym ważnym etapem będzie realizacja projektu polegającego na skanalizowaniu miejscowości Gorzanów i przyłączenie do oczyszczalni w Bystrzycy Kłodzkiej. Inwestycja korzystnie wpłynie na estetykę miejscowości oraz poprawę stanu środowiska naturalnego.

Działania w ramach promocji i rozwoju miejscowości Gorzanów

Działania te polegają na organizacji imprez kulturalno – rozrywkowych. Głównie są to imprezy organizowane najczęściej cyklicznie raz w roku przez wszystkie gremia gorzanowskie : TMG, SZKOŁĘ, KGW, LKS, OSP, RP, RS przy współudziale mieszkańców Gorzanowa. Realizacja w/w działań ma na celu zwiększyć i zaktywizować życie kulturalno- rozrywkowe mieszkańców. Działania te mogą i służą również mieszkańcom okolicznych miejscowości oraz zwiększają zainteresowanie turystów.

Zaplanowane do realizacji zadania ujęte w Planie Odnowy Miejscowości są zgodne z założeniami zawartymi w Strategii Rozwoju Gminy Bystrzyca Kłodzka na lata 2008 – 2015, Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia oraz Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

Finansowanie inwestycji odbywać się będzie z środków własnych gminy Bystrzyca Kłodzka oraz ze źródeł zewnętrznych. Finansowanie zewnętrzne opierać się będzie głównie o Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Oś priorytetowa 3, działanie „Odnowa i rozwój wsi”

Harmonogram rzeczowo – finansowy w ramach Planu Odnowy Miejscowości Gorzanów

Lp	Nazwa zadania	Zakres prac do wykonania	Wartość szacunkowa projektu	Termin realizacji
1.	Budowa boiska sportowego w Gorzanowie	1. Branża budowlana. 2. Branża elektryczna. 3. Branża instalacyjna c.o., wodno – kanalizacyjna.	800.000 zł	2008-2011
		Środki własne gminy	400.000 zł	
		Kredyt	0.00 zł	
		Kwota dofinansowania	400.000 zł	

Szczegółowy opis planowanej inwestycji oraz koszty wynikać będą z kosztorysów, które są w trakcie przygotowania. Zostaną one wykonane przed przystąpieniem do realizacji prac i będą stanowiły załącznik do Planu Odnowy Miejscowości oraz do dokumentacji konkursowej.

Gorzanów-Źródlana wieś w sercu Kotliny

Planowane działania na lata 2007-2016, harmonogram ich wdrażania

Lp.	Nazwa zadania	Cel	Priorytet	Szacunkowy koszt w zł	Okres realizacji
1	Budowa boiska sportowego z odwodnieniem i drenażem	Infrastruktura rekreacyjna, sportowa, turystyczna i szkoleniowa	1	1.000.000	2008 – 2011
2	Termomodernizacja, modernizacja i adaptacja budynku TMG	Zwiększenie atrakcyjności wsi oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego, Infrastruktura i bezpieczeństwo	1	200.000	2010 - 2013
3	Odbudowa kładki pieszo-jezdnej na ul . Kłodzkiej	infrastruktura	2	850.000	2010 - 2015
4	Modernizacja placu zabaw dla dzieci.	Infrastruktura rekreacyjna, sportowa i turystyczna	1	65.000	2009 - 2011
5	Opracowanie koncepcji komunikacyjnej dla Gorzanowa	Infrastruktura i bezpieczeństwo	1	35.000	2009 – 2016
5	Kanalizacja wsi	Infrastruktura	3	10.000.000	2013 – 2016
6	Rozbudowa miejscowego portalu internetowego	Infrastruktura turystyczna i promocja	2	10.000	2007 – 2010
7	65 – lecie Szkoły, Zjazd absolwentów (2010r)	Kultywowanie tradycji społeczności lokalnej	2	25.000	2008 - 2010
8	Wydawanie publikacji historii, kultury wsi i regionu	Kultywowanie tradycji społeczności lokalnej	3	15.000	2007 - 2016
9	Budowa oczyszczalni przy WDK	Infrastruktura	2	35.000	2010 - 2012
10	Modernizacja budynku WDK	Infrastruktura	3	500.000	2012 - 2016
11	Rewaloryzacja założenia parkowo-pałacowego, dworów (Raczyn , Muszyn), alei dębowych do kaplicy św. Antoniego.	Infrastruktura rekreacyjna, sportowa i turystyczna	3	150.000	2008 – 2016
12	Renowacja figur i kapliczek przydrożnych.	Zwiększenie atrakcyjności wsi oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego	3	120.000	2007 – 2016
13	Podświetlenie kościoła	Zwiększenie atrakcyjności wsi oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego	2	10.000	2009 - 2010
14	Kontynuacja prac modernizacyjnych i rekonstrukcyjnych przy kościele parafialnym.	Zwiększenie atrakcyjności wsi oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego	3	50.000	2011 - 2013
15	Rozbudowa parkingu przy cmentarzu	Infrastruktura	3	12.000	2011 - 2013
16	Modernizacja schodków z centrum do kościoła , szkoły i na cmentarz wraz z oświetleniem	Infrastruktura i bezpieczeństwo	2	100.000	2011 – 2015
17	Oświetlenie odcinka drogi do Szkoły i na cmentarz	Infrastruktura i bezpieczeństwo	1	5.000	2009 - 2010

18	Doposażenie świetlicy w remizie OSP	Kultywowanie tradycji społeczności lokalnej	3	5.000	2009 - 2010
19	Regulacja i modernizacja kanału Młynówki	infrastruktura	3	100.000	2010 - 2016
	Koncepcja budowy sali sportowej z łącznikiem do SP	Infrastruktura rekreacyjna, sportowa, szkoleniowa i turystyczna	2	30.000	2010 - 2016
22	Wytyczenie i oznakowanie tras dydaktycznych, rowerowych, pieszych i konnych.	Infrastruktura turystyczna i promocja	3	10.000	2007 - 2016
23	Przygotowanie i oznaczenie miejsc widokowych i rekreacyjnych.	Infrastruktura turystyczna i promocja	3	10.000	2008 - 2013
24	Budowa toalety publicznej przy kościele	infrastruktura	2	10.000	2011 - 2012
25	Organizacja festynów regionalnych / Antoni, Florian, Dożynki lokalne, Magdalenki, Europejskie Dni Dziedzictwa, Inne	Kultywowanie tradycji społeczności lokalnej	2	30.000	2007 - 2016
26	Wydanie przewodnika po miejscowości.	Zwiększenie atrakcyjności wsi oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego	3	15.000	2010 - 2012
27	Utworzenie Izby Regionalnej (obiekt na plebanii)	Zwiększenie atrakcyjności wsi oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego	2	1.000.000	2008 - 2016
28	Doposażyć kuchnię w domu kultury w sprzęt	infrastruktura	3	15.000	2011 – 2013
29	Modernizacja oświetlenia w centrum wsi, założenie oświetlenia przy schodkach i na ul Podzamcze (okolica gorzelni)	Infrastruktura	3	50.000	2012 – 2015
30	Oczyszczanie skarpy (ul Kłodzka) ,nasadzanie krzewów ozdobnych, zmodernizowanie terenu i ciągu pieszego	Zwiększenie atrakcyjności wsi oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego	3	100.000	2007 - 2016
31	Zmiana poręczy przy mostkach ul Młyńska i Ludowa	Infrastruktura i bezpieczeństwo	3	15.000	2013 - 2016